

מנחות צד

אחד מניף לכל החברים

הרמב"ם (פ"ט מעה"ק הט"ו) כתב האחד מניף ברשות חבירו, ובחי' הגרי"ז (סב: ד"ה ת"ר) הק' דאמאי צריך רשות, והרי כולם בעלים.

כל בעלי קרבן לסמיכה

בחי' הגרי"ז תמורה ב. [עיי"ש בד"ה לרבות, ובד"ה ור"ן] כתב דריבוי של בעלי קרבן הוא רק מצד מצות הבעלים, אבל הקרבן אכתי בעי רק סמיכה אחת שמתקיימת ע"י אחד מן הבעלים.

ולפ"ז ביאר שיטת רש"י (צג.) כת"י ד"ה כל בעלי, ערכין ב. ד"ה לית) שלפי ר' יהודה [דלית לי' ריבוי לכל בעלי קרבן לסמיכה] אכתי בעינן סמיכה אחת, שזוהי סמיכת הקרבן, והיא חלוקה ביסוד דינה מן סמיכת כל בעלי קרבן שהוא מצד הבעלים. [אמנם רש"י בתמורה ב. ד"ה לית לי' סובר שאין בו דין סמיכה כלל, וכן משמע בלשון הגמ' שם דלא מייחד קרבן דידהו].

המקד"ד (סי' יח סק"ג) הסתפק אם אחד מן השותפין אינו יכול לסמוך, אם אכתי מקריבין הקרבן ושאר החברים יסמוכו. ולדברי הגרי"ז שהוא רק משום הבעלים, פשיטא שמקריבין, וכן נקט השפ"א (יומא עד. בד"ה בא"ד זכור) כדבר פשוט. ובמאירי בחגיגה (טז: ד"ה סמיכה בנשים) מבוי' כגרי"ז, דאשה אינה מביאה קרבן בלי סמיכה, אבל בשותפות מביאה, והיינו שהוא רק משום מצות בעלים, וזה אינה המצוה המעכבת בקרבן, וז"ל, שהרי במס' תמורה נאמר שכל הבעלים רשאים לסמוך אלא שמ"מ כלם יוצאים ידי חובה בסמיכת אחר, עכ"ל.

הרמב"ם (פ"ג מעה"ק ה"ט) כתב שסומכין זה אחר זה, ומקורו מתוספתא (פ"י ה"ד) כל אחד ואחד סומך ומסתלק. והקרית ספר ביאר שאם סומכין בבת אחת וזה על זה, היא חציצה, והרדב"ז כתב שאין כולם סומכין מדכתיב ידיו ולא ידם. אבל הגרי"ז שם כתב דאין כוונת הרמב"ם שאי אפשר שיסמכו זה ע"ג זה, אלא שאין צריכים לסמוך זע"ז, כיון שהסמיכה היא רק מצד חובת הבעלים, ואילו היתה מצד חובת הקרבן, היה נצרך שיסמכו יחד [ועי' להלן].

החסדי דוד בתוספתא שם הק' דכיון שאין סומכין בבת אחת, נמצא שבסמיכה ראשונה לא הוי תכף לסמיכה שחיתה, ותירץ דהואיל וכולהו צריכי לסמוך שייכי אהדדי, כמו לגבי עדות דסגי דכל אחד הוי תוך כדי דיבור של חבירו. והמנחת אברהם (זבחים לג.) תירץ דתכף הוא דין מצד הקרבן, אבל מצד מצות הבעלים לא בעינן תכף, וכיסוד הגרי"ז דריבוי של בעלי קרבן הוא רק מצד הבעלים.

תנופה בקרבן שותפות

לינפחו כולו בהדי הדדי קא הויא חציצה. הק' רש"י כת"י (ד"ה נתמעטה) דהא כהן ובעלים מניפים יחד, ותירץ דעיקר המניף הוא הבעלים, ולא איכפ"ל שיש חציצה בין יד כהן ובין הקרבן. והתוס' (סא: ד"ה כהן) תירצו דיד כהן לא הוי תחת יד הבעלים ממש, שהבעלים אווזו למעלה באימורים, והכהן מתחת האימורים.

והתוס' בקידושין (לו: ד"ה מכניס) כתבו בזה"ל, וז"ל, דהכא היינו טעמא דלא הוי חציצה בכה"ג לפי שהוא גזירת הכתוב דבעינן כהן ובעלים אבל התם גבי שני שותפין חשיב כה"ג חציצה אם אחד מהם מניח ידו תחת יד חבירו לפי שאינה גזירת הכתוב שיהיו שניהן מניפים, עכ"ל. והקה"י (קידושין סי' לג) ביאר דבריהם ע"פ מש"כ רש"י בבכורות (ט: ד"ה לימא) דהיכא שנתקדשו שניהם בב"א שאין בזה חסרון של חציצה, דיכחד דמו. וא"כ צ"ע אמאי בסוגין הוי חציצה, הלא שניהם צריכים להניף. וביאר הקה"י דהתם הקדושה חלה על שניהם יחד, ואילו הכא כל בעלים יש לו דין תנופה בפני"ע אלא

שנזדמנו לפונדק אחד. ולפי"ז י"ל דתנופת כהן ובעלים דמו לקדושת בכור, ששניהם יש דין תנופה יחד, ולהכי אין בזה חסרון של חציצה.

סמיכה ותנופה באיל המילואים

בתוספתא שם מבוי דאהרן ובניו סמכו על איל המילואים בב"א, והגרי"ז (תמורה ב. ד"ה בתוספתא מנחות) ביאר שלא היה זה שותפות דכל אחד יש לו דין סמיכה מצ"ע, אלא שהיתה בעלות אחת שכוללת אהרן ובניו, ולהכי בעי סמיכה יחד. וכתב דה"ה שהיו מניפים יחד, ולא היה בזה חסרון של חציצה, כיון שהיה דין אחד על כולם. אבל הביא שבראב"ד בתו"כ פירש דהתנופה היתה בזה אחר זה, ותירץ הגרי"ז דצ"ל דהיה כאן הוראת שעה והיה תנופות ולאו דוקא תנופה אחת.